

1 શ્રમના અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ, મહત્વ અને કાર્યક્ષેત્ર સવિસ્તાર સમજાવો.

14

અથવા

આર્થિક સુધારણા તથા નવીનીકરણની શ્રમિક પરની અસરો તપાસો. તથા ભારતની વર્તમાન શ્રમિક નીતિ વિષે સંક્ષિપ્તમાં ચર્ચા કરો.

2 ભારત જેવા વિકસતા દેશમાં શ્રમની લાક્ષણિકતાઓ સવિસ્તાર સમજાવો.

14

અથવા

ભારતીય શ્રમ બજાર પર ટેકનોલોજી અને રેશનલાઈઝેશનની અસરો ચર્ચો.

3 વેતનનો કોઈપણ એક સિદ્ધાંત વિગતે ચર્ચો.

14

અથવા

ભારતમાં પંચવર્ષીય યોજના દરમિયાન વેતનનીતિ સવિસ્તાર સમજાવો.

4 ભારતમાં WPM (સંચાલનમાં શ્રમીકોની સામેલગીરી) ના મોડેલ, સવિસ્તાર સમજાવો.

14

અથવા

સામૂહિક સોદાશક્તિ એટલે શું? સામૂહિક સોદાશક્તિનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર વર્ણવો.

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (ગાંધી ને સાત)

14

(1) ભારતનું સૌથી મોટું શ્રમ સંગઠન

(એ) યુનાઈટેડ ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ

(બી) ઓલ ઇન્ડિયા ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ

(સી) ઇન્ડિયન નેશનલ ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ

(ડી) હિન્દ મજદૂર સંગઠન

(2) શ્રમ અર્થશાસ્ત્રના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ અભ્યાસના નીચેનામાંથી કયા ભાગને સૂચિબદ્ધ કરી શકાય છે?

(એ) ટ્રેડ યુનિયનિઝમ

(બી) શ્રમની સમસ્યાઓ

(સી) સમાજમાં શ્રમની સ્થિતિ

(ડી) ઉપરના બધા

(3) વેતન ને અસર કરતા પરિબલો =====

(એ) શ્રમની માગ

(બી) કુશળ-અકુશળ શ્રમિકો

(સી) સ્ત્રી-પુરુષ જાતિ

(ડી) ઉપરના બધા જ

(4) વેતન દરમાં વધારો થવાથી _____

(એ) વધારે કર્મચારીને આકર્ષણ થાય છે

(બી) કર્મચારીઓની કુલ આવકમાં વધારો થાય છે જ્યારે શ્રમ માટેની માગ વેતન સ્થિતિસ્થાપક બને છે

P.T.O

14/7/11-2

(સી) ઘણીવાર મુક્ત બજારમાં ગેરકાયદેસર રીતે પણ જોવા મળે છે

(ડી) ઘણીવાર શ્રમની માંગમાં બદલાવ નું કારણ બને છે

(5) દ્વિતીય રાષ્ટ્રીય શ્રમ આયોગ કયા વર્ષમાં અસ્તિત્વમાં આવ્યું

(એ) 1999

(બી) 1966

(સી) 2000

(ડી) 1967

(6) જો શ્રમનો પુરવઠો વધે તો વેતન ----- છે

(એ) ઘટે છે

(બી) વધે છે

(સી) બદલાતો નથી.

(ડી) ડીલ પાવર પર આધાર રાખે છે

(7) લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરવામાં પડતી મુશ્કેલીઓ-----

(એ) પાયાના વર્ષની પસંદગી

(બી) કુટુંબ નું કદ

(સી) શ્રમિકોની કાર્યક્ષમતામાં તફાવત

(ડી) ઉપર ના તમામ

(8) શ્રમિકોના વાસ્તવિક વેતનનું માપ-----

(એ) લાંબા ગાળાના સમય દરમિયાન ઉત્પાદકતામાં

(બી) પગાર કાપણી

(સી) તેની રોજની કમાણી

(ડી) તેની આવક ની ખરીદશક્તિ

(9) નીચેના માથી કયું મુખ્ય કારણ છે કે જે ભારતમાં સંચાલનમાં કામદારોની ભાગીદારી ક્ષેત્રે સફળ રહ્યું નથી ?

(એ) ટ્રેડ યુનિયનની અનેકતા અને તેમની વચ્ચે સંઘર્ષ

(બી) કાર્યશૈલી માં મુઝવણ તથા નકલતાનો સમાવેશ

(સી) શિક્ષણ અને તાલીમનો અભાવ

(ડી) ઉપરોક્ત તમામ

(10) ભારતીય અર્થતંત્રનું વૈશ્વિકીકરણ એટલે -----

(એ) બાહ્ય નાણા સ્ત્રોત તરફનું પગલું

(બી) ભારતીય ધંધાકીય એકમોની વિદેશોમાં સ્થાપના

(સી) અન્ય દેશો સાથેના આર્થિક સંબંધો ઉપર મહત્તમ શક્ય નિયંત્રણો

(ડી) આયાત અવેજીકરણનાં કાર્યક્રમો ને છોડી દેવા

(11) સામૂહિક સોદા શક્તિ નો ખ્યાલ કોણે રજૂ કર્યો.

(એ) ગાંધીજી

(બી) વી.વી. ગીરી.

(સી) બેટ્ટીસ વેબ

(ડી) ફ્રેક તોન બોજ

(12) શ્રમની ગતિશીલતા ના કારણો-----

(એ) ઊંચા વેતનનો આગ્રહ

(બી) શહેરીકરણ

(સી) ઔદ્યોગીકરણ

(ડી) ઉપર ના બધા જ

M1741-3

MA Sem-3

505 - Economics (Labour economics)

Time 2.30 Hours

Total Marks 70

1 Explain the meaning and scope of labour economics.

14

Or

Examine the impact of economic reform and modernization on labour. Discuss in brief current Labour policy.

2 Explain in detail the characteristics of labour in a developing country like India.

14

Or

Discuss effects of technology and rationalization on the Indian labour market.

3 Explain in detail the any one principle of wage.

14

Or

Explain in briefly the wage policy during the five year Plan in India.

4 Explain in detail the model of WPM (Worker Participation in Management) in India.

14

Or

What is collective bargaining? Describe the nature and scope of collective bargaining.

5. Give right options from below : (any seven)

14

(1) India's biggest Labour Union _____

(a) United Trade Union Congress

(b) All India Trade Union Congress

(c) Indian National Trade Union Congress

(d) Hind mazdoor sangathan

(2) Which of the following areas of study may be listed under the purview of labour economics ?

(a) Trade unionism

(b) Labour's problems

(c) Labour's status and position in the society

(d) All the above

(3) which of the following factor is affecting Wage _____

(a) demand for labour

(b) skilled-unskilled workers

(c) gender

(d) All of the above

(4) An increase in the wage rate _____

(a) will usually lead to more people employed

(b) will increase total earnings of employees if the demand for labour is wage elastic.

(c) is illegal in a free market

(d) will cause a shift in the demand for labour

P.T.O.

W 1741-4

- (5) In which year the Second National Labor Commission came into existence.
- (a) 1999 (b) 1966 (c) 2000 (d) 1967
- (6) If labour supply increases, then Wage is -----
- (a) decreases (b) increases (c) does not change. (d) Depend on Deal Power
- (7) which of the following difficulty face by conducting the minimum wage -----
- (a) Basic year selection (b) Family size
- (c) Difference in labour efficiency (d) All of the above
- (8) The real wages measurement of workers is -----
- (a) The change in his productivity over a given time (b) His earning after deduction at source
- (c) His daily earnings (d) The purchasing power of his earning
- (9) Which of the following main reasons of workers participations in management are not getting successfully in India ?
- (a) Multiplicity of Trade Union and conflicts between them (b) Confusion and duplication of functions
- (c) Lack of Education and training (d) All of the above
- (10) Globalization of Indian economy means -----
- (a) Stepping of external borrowing
- (b) Establishing Indian business units abroad
- (c) Having minimum possible restriction on economic relations with other countries.
- (d) Giving up programs of imports substitutions
- (11) The concept of collective bargaining was given by which of the following?
- (a) Gandhiji (b) V.V. Giri. (c) Beatrice Webb (d) Fake ton burden
- (12) The Causes of labour mobility are -----
- (a) Insistence on higher wages (b) Urbanization
- (c) Industrialization (d) All of the above

M1741-5

MA Sem-3 (Old Course)
505: Economics (Economics of Social Infrastructure)

Time: 2:30 1hours]

Mat. Marks: 70

1 માનવ સંસાધન વિકાસ એટલે શું? તેના નિર્દેશકો સમજાવો

.14

અથવા

શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં સરકારની નીતિઓનું મૂલ્યાંકન કરો.

2 શિક્ષણમાં વળતરનો દર અને તેના માપો સમજાવો.

14

અથવા

આંતરિક વૃદ્ધિનો સિદ્ધાંત સમજાવો.

3 પોષણ એટલે શું? શરીર માટે જરૂરી પોષક તત્વો અને તેનું મહત્વ ચર્ચો.

14

અથવા.

કુપોષણ એટલે શું? કુપોષણ દૂર કરવા અંગેની સરકારની નીતિ ચર્ચો.

4 આયોજનની મૂળભૂત નિષ્ફળતાઓ ચર્ચો.

14

અથવા

આર્થિક સુધારાઓ અને સામાજિક ક્ષેત્ર વિશે નોંધ લખો

Q.5. કોઇપણ સાતના એક-બે વાક્યમાં જવાબ લખો.

14

1 સામાજિક માળખાનો અર્થ આપો.

2 આર્થિક વિકાસ એટલે શું?

3 માનવ વિકાસને અસર કરતા પરિબલો જણાવો.

4 ગુજરાત સરકારની પ્રાથમિક શિક્ષણના વિકાસની યોજનાઓ જણાવો .

5 આંતરિક વૃદ્ધિ એટલે શું?

6 સરકારની સ્વાસ્થ્ય ક્ષેત્રે કઈ યોજનાઓ ચાલુ છે ?

7 પોષણ એટલે શું?

8 પોષક તત્વોનું કાર્ય જણાવો.

9 અતિ પોષણ એટલે શું?

10 સામાજિક સલામતી એટલે શું?

11 સરકારની સ્વાસ્થ્ય ક્ષેત્રે કઈ યોજનાઓ ચાલુ છે.

12 આર્થિક સુધારાઓમાં શાનો સમાવેશ થાય છે?

P.T.O

N1741-6

MA Sem-3 (Old Course)
505: Economics (Economics of Social Infrastructure)

Time: 2:30 1hours]

Max. Marks: 70

1 What is human resource development? Explain its indicators.

14

Or

Evaluate government policies in education sector.

2 Explain the rate of return to education and its measurements.

14

Or

Explain the principle of internal growth.

3 What is nutrition? Discuss the nutrients required by the body and their importance.

14

Or.

What is malnutrition? Discuss the government's policy on elimination of malnutrition.

4 Discuss the Fundamental Failures of Planning..

14

Or

Write a note on economic reforms and social sector

Q.5. Write the answer in one or two sentences for any seven.

14

Give the meaning of

1 Define social structure.

2 What is economic development?

3 State the factors affecting human development.

4 State the plans for the development of primary education of Gujarat Government

5 What is internal growth?

6 *which* What schemes are ongoing in the health sector of the government

7 What is nutrition?

8 State the function of nutrients.

9 What is overnutrition?

10 What is Social Security?

11 *which* What schemes are ongoing in the health sector of the government.

12 What do economic reforms involve?